

Sygn. akt: II AKa 446/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 stycznia 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący	SSA Mirosław Ziąja
Sędziowie	SSA Marek Charuza SSA Iwona Hyla (spr.)
Protokolant	Anna Moczek

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Katowicach Andrzeja Kuklisa

po rozpoznaniu w dniu 14 stycznia 2021 r. sprawy

wnioskodawcy **R. Z.**

- o odszkodowanie i zadośćuczynienie

na skutek apelacji pełnomocnika

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 30 lipca 2020 roku, sygn. akt V Ko 2/20

- zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1. w ten sposób, że podwyższa kwotę zadośćuczynienia za doznaną krzywdę do 97.500 zł (dziewięćdziesiąt siedem tysięcy pięćset złotych);
- w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;
- zasądza od Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w Katowicach) na rzecz wnioskodawczyni R. Z. kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów ustanowienia pełnomocnika z wyboru w postępowaniu odwoławczym;
- kosztami sądowymi postępowania odwoławczego obciąża Skarb Państwa.

SSA Iwona Hyla SSA Mirosław Ziąja SSA Marek Charuza

UZASADNIENIE		
Formularz UK 2	Sygnatura akt	II AKa 446/20

Załącznik dołącza się w każdym przypadku. Podać liczbę załączników:	1	
1. CZĘŚĆ WSTĘPNA		

1.1. Oznaczenie wyroku sądu pierwszej instancji

Wyrok Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 30 lipca 2020 r. sygn. akt V Ko 2/20.

1.2. Podmiot wnoszący apelację

oskarżyciel publiczny albo prokurator w sprawie o wydanie wyroku łącznego
oskarżyciel posiłkowy
oskarżyciel prywatny
obrońca
oskarżony albo skazany w sprawie o wydanie wyroku łącznego
inny

1.3. Granice zaskarżenia

1.1.1. Kierunek i zakres zaskarżenia		
# na korzyść # na niekorzyść	# w całości	
# w części	#	co do winy

#	co do kary	
#	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia	
1.1.2. Podniesione zarzuty		
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji		
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	

#	brak zarzutów	
---	---------------	--

1.4. Wnioski

#	uchylenie	#	zmiana
---	-----------	---	--------

2. Ustalenie faktów w związku z dowodami przeprowadzonymi przez sąd odwoławczy

1.5. Ustalenie faktów

1.1.3. Fakty uznane za udowodnione				
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty
2.1.1.1.				
1.1.4. Fakty uznane za nieudowodnione				
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty
2.1.2.1.				

1.6. Ocena dowodów

1.1.5. Dowody będące podstawą ustalenia faktów	
---	--

Lp. faktu z pkt 2.1.1	Dowód	Zwięźle o powodach uznania dowodu

1.1.6. Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)		
Lp. faktu z pkt 2.1.1 albo 2.1.2	Dowód	Zwięźle o powodach nieuwzględnienia dowodu

3. STANOWISKO SĄDU ODWOŁAWCZEGO WOBEC ZGŁOSZONYCH ZARZUTÓW i wniosków		
Lp.	Zarzut	
3.1.	<p>1. Naruszenia przepisów postępowania, które miało wpływ na treść orzeczenia, a to:</p> <p>- art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k. w zw. z art. 167 k.p.k. poprzez pominięcie w ocenie dowodów zeznań wnioskodawczyni i świadków a to W. O. i W. P. pomimo nadania im waloru wiarygodności w zakresie, w jakim wskazywali oni, że na skutek tymczasowego aresztowania utraciła ona możliwości podjęcia pracy, a to z uwagi na zwolnienie dyscyplinarne, w okresie zatrudnienia uzyskiwała dochód na poziomie 3000 zł brutto, po powrocie z zakładu karnego nie była w stanie podjąć pracy na zbliżonych warunkach jak w kopalni (...), komornicze postępowania egzekucyjne prowadzone przeciwko</p>	<p># zasadny</p> <p># częściowo zasadny</p> <p># niezasadny</p>

wnioskodawczyni były następstwem jej tymczasowego aresztowania, rozkład pożycia małżeńskiego i rozwód wnioskodawczyni był następstwem jej tymczasowego aresztowania, a dodatkowo wobec dokonania oceny powyższych dowodów w sposób dowolny przez nienadanie im właściwego znaczenia co do rozmiaru krzywdy poniesionej przez wnioskodawczynię na skutek niesłusznego zastosowania wobec niej najbardziej dotkliwego środka zapobiegawczego,

- art. 193 k.p.k. w zw. z art. 201 k.p.k. wobec zaniechania dopuszczenia dowodu z uzupełniającej opinii biegłego z zakresu wynagrodzeń i płac - a to w sytuacji, gdy opinia sporządzona w sprawie była niepełna i wymagała uzupełnienia w szczególności w zakresie wyliczenia należnego wnioskodawczyni odszkodowania w ramach którego winno znaleźć się wyliczenie dotyczące wysokości emerytury utraconej na skutek niesłusznie zastosowanego środka zapobiegawczego, a także przyczyn pominięcia przez biegłego pełnej wartości wynagrodzenia wnioskodawczyni, tj. kwoty brutto z uwzględnieniem odprowadzanych odpowiednio składek a także wyliczenia szkody doznanej przez wnioskodawczynię, a polegającej na braku zatrudnienia przez kolejne lata na skutek niesłusznie zastosowanego środka zapobiegawczego, co w konsekwencji doprowadziło do zwolnienia dyscyplinarnego a dodatkowo wobec braku prawidłowego uwzględnienia w opinii grupy zaszeregowania wnioskodawczyni, gdzie biegła przyjęła grupę X, natomiast

prawidłowym jest przyjęcie grupy XII,

- art. 193 k.p.k. wobec zaniechania dopuszczenia dowodu z opinii biegłego z zakresu psychologii i psychiatrii - a to w sytuacji, gdy sporządzenie opinii było konieczne dla szczegółowego ustalenia zakresu i rozmiaru krzywdy, utraty zdrowia na skutek niesłusznie zastosowanego wobec wnioskodawczyni środka zapobiegawczego;

2. błędu w ustaleniach faktycznych mającego wpływ na treść wyroku, polegającego na:

- przyjęciu przez sąd I instancji z jednej strony za bezsporne, iż roszczenie wnioskodawczyni zasługuje na uwzględnienie, a podniesione przez nią wnioski i twierdzenia w zakresie stanu faktycznego znajdują potwierdzenie w zgromadzonym materiale dowodowym, przy jednoczesnym przyjęciu, że kwota zadośćuczynienia adekwatna do rozmiaru krzywd, jakich bezsprzecznie doznała wnioskodawczyni wskutek tymczasowego aresztowania w realiach niniejszej sprawy nie może być wyższa, niż 45.000 zł,

-ustaleniu, iż wysokość należnego wnioskodawczyni odszkodowania stanowi kwota 14.780 zł, co było konsekwencją pominięcia dowodu z uzupełniającej opinii biegłego z zakresu wynagrodzeń i płac i błędnego przyjęcia, iż szkodę stanowi wartość wynagrodzenia netto bez uwzględnienia składek na ubezpieczenie zdrowotne, ubezpieczenie chorobowe, ubezpieczenie rentowe, ubezpieczenie emerytalne , a także zaniechanie wyliczenia

	<p>utraconego wynagrodzenia już po opuszczeniu zakładu karnego przez wnioskodawczynię, kolejno zaniechanie wyliczenia wysokości utraconej emerytury pomimo, iż powyższe stanowi szkodę, która pozostaje w ścisłym związku przyczynowo- skutkowym z niesłusznym tymczasowym aresztowaniem.</p>	
<p>Zwięźle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny</p>		
<p>Potwierdzenie znalazł wyłącznie zarzut błędnych ustaleń faktycznych w przedmiocie dochodzonej wysokości zadośćuczynienia i ustalenie, iż suma 45.000 zł będzie wystarczającą rekompensatą za poniesione przez wnioskodawczynię krzywdy i cierpienia w związku z zastosowaniem środka zapobiegawczego.</p> <p>Pozostałe zarzuty, a to naruszenia przepisów prawa procesowego i błędnych ustaleń faktycznych w zakresie dotyczącym ustalenia wysokości należnego odszkodowania i zadośćuczynienia ponad kwotę 97.5000 zł nie potwierdziły się. Opinia biegłej z zakresu wynagrodzeń i płac nie budzi wątpliwości co do jej rzetelności i jasności.</p>		
<p>Wniosek</p>		
<p>O zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawczyni tytułem zadośćuczynienia i odszkodowania kwoty 552.220,00 zł (255.000 zł tytułem zadośćuczynienia i 297.220 zł tytułem odszkodowania) tytułem</p>	<p># zasadny # częściowo zasadny # niezasadny</p>	

różnicy pomiędzy kwotą zasądzoną przez sąd I instancji a kwotą zadośćuczynienia i odszkodowania adekwatną do rozmiaru krzywd, jakich doznała wnioskodawczyni, a którą wyartykułowała w treści pierwotnie złożonego wniosku w sprawie; ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie (podwyższenie) kwoty zadośćuczynienia i odszkodowania zasądzonej wyrokiem sądu I instancji według uznania Sądu Apelacyjnego w oparciu o całokształt okoliczności sprawy, potwierdzony zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym, ewentualnie – z daleko posuniętej ostrożności procesowej – o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Katowicach.

Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.

Wniosek o zmianę zaskarżonego wyroku w zakresie dotyczącym zasądzonej na rzecz wnioskodawczyni kwoty zadośćuczynienia został częściowo uwzględniony, w związku z czym podwyższono tę kwotę do wysokości 97.500 zł. W pozostałej części – tak co do oddalenia wniosku o zasądzenie kwoty odszkodowania w wysokości 297.220 zł i zadośćuczynienia ponad kwotę 97.5000 zł – żądanie uznano za nietrafne z powodu niepotwierdzenia zarzutów naruszenia prawa procesowego i błędu w ustaleniach faktycznych.

Wniosek o uchylenie wyroku niezasadny, gdyż brak jakichkolwiek przesłanek do wydania przez sąd

odwoławczy takiego rozstrzygnięcia. Nie zachodzi sytuacja, o jakiej mowa w treści art. 437 § 2 k.p.k. Uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może wszak nastąpić wyłącznie w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1, art. 454 k.p.k., lub jeżeli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości.

4. OKOLICZNOŚCI PODLEGAJĄCE UWZGLĘDNIENIU Z URZĘDU	
4.1.	
Zwięźle o powodach uwzględnienia okoliczności	
5. ROZSTRZYGNIECIE SĄDU ODWOŁAWCZEGO	
1.7. Utrzymanie w mocy wyroku sądu pierwszej instancji	
5.1.1.	Przedmiot utrzymania w mocy
Oddalenie żądania wnioskodawczyni o odszkodowanie ponad kwotę 14.780 zł i zadośćuczynienia ponad kwotę 97.500 zł.	
Zwięźle o powodach utrzymania w mocy	
Sąd I instancji procedował w niniejszej sprawie prawidłowo, nie naruszając podstawowych zasad procesu karnego oraz poczynił co do zasady trafne ustalenia faktyczne prowadzące do częściowego uznania żądania R. Z. w przedmiocie odszkodowania i zadośćuczynienia, zaś swoje stanowisko w sposób jasny i przekonujący uzasadnił w pisemnych motywach. Lektura uzasadnienia wskazuje, iż sąd orzekający zapoznał się ze wszystkimi dowodami jakie strony mu przedstawiły (art. 410 k.p.k.), rozważył je w sposób zgodny z treścią art. 7 k.p.k. oraz dokonał wyboru,	

którym z nich daje wiarę, a którym tej wiary odmawia i z jakiego powodu. Nie sposób więc skutecznie wywodzić, jak czyni to apelujący, że doszło do dokonania przez sąd meriti błędnych ustaleń faktycznych, czy naruszenia przepisów prawa procesowego mających mieć rzekomo wpływ na treść wyroku.

Nie ma racji skarżący, gdy zarzuca Sądowi Okręgowemu obrazę przepisów prawa procesowego i w konsekwencji błędne ustalenia faktyczne w kontekście oceny związku przyczynowego pomiędzy stosowaniem tymczasowego aresztowania, a zaistniałą szkodą. Po pierwsze wskazać należy, że kwestia niewątpliwiej niesłuszności stosowanego wobec wnioskodawczynie tymczasowego aresztowania w okresie od dnia 15 marca 2001 r. do dnia 27 września 2001 r. była oczywista i fakt ten został bez wątpienia prawidłowo ustalony przez sąd meriti. Bezsporne są okoliczności związane z oczywiście niesłusznym, w świetle prawomocnych ustaleń, pozbawieniem wolności wnioskodawczynie. W sposób zasługujący na pełną aprobatę przywołane zostały przez Sąd Okręgowy podstawy prawne odpowiedzialności Skarbu Państwa, stąd też nie budzi wątpliwości słuszność orzeczenia punkcie 1 zaskarżonego wyroku, w zakresie, w jakim zdecydowano o przyznaniu wnioskodawczynie odszkodowania, obejmującego szkodę majątkową, jak i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę (po zmianie dokonanej przez sąd odwoławczy w zakresie tego ostatniego świadczenia). Nie ma jednak racji skarżący, gdy wywodzi, że kwota zasądzzonego odszkodowania nie odpowiada faktycznej wysokości szkody majątkowej, jakiej doznała wnioskodawczynie. Trafne są ustalenia sądu meriti – poparte dodatkowo opinią biegłej z zakresu wynagrodzeń i płac - odnośnie tego, że wnioskodawczynie przed zatrzymaniem utrzymywała się z wynagrodzenia w wysokości 2.031,98 zł miesięcznie (średnie wynagrodzenie za dzień 92,36 zł.) W czasie jej tymczasowego aresztowania opłaty za media, żywność i ubrania dla dzieci ponosiła najstarsza córka z zięciem oraz jej matka. Osoby te nie żądały zwrotu poniesionych nakładów. A zatem – według wyliczeń biegłej w okresie od 15 marca 2001 r. do 27 września 2001 r. R. Z. z tytułu pozostawania bez pracy poniosła szkodę w wysokości 20.629, 79 zł. W skład tej kwoty weszły utracone wynagrodzenia (w tym z tytułu Barbórki, 14 pensji), wartość utraconych świadczeń emerytalnych. Po zastosowaniu metody dyferencyjnej i odliczeniu kosztów utrzymania w tym okresie (po 900 zł miesięcznie), których wnioskodawczynie nie poniosła,

pozostałe do wypłaty odszkodowanie wyniosło 14.780 zł. Wbrew wywodom skarżącego do szkody doliczono również wysokość utraconej przez wnioskodawczynię emerytury, od dnia jej przyznania, tj. 12.04.2018 r. do czerwca 2020 r. Z kolei kwoty wynagrodzenia miesięcznego brutto, słusznie pomniejszone zostały przez biegłą o składki emerytalne, rentowe chorobowe i zdrowotne, jako że wnioskodawczyni – gdyby w tym czasie nie była tymczasowo aresztowana - otrzymywałaby przecież wynagrodzenie w kwocie netto, a nie brutto. Powszechnie przyjmuje się tzw. metodę dyferencyjną ustalania wysokości szkody materialnej, czyli ustalenie różnicy między stanem majątkowym obecnym, a stanem majątkowym, jaki by istniał, gdyby nie wystąpiło zdarzenie wywołujące szkodę. I nie można uznać za utraconą korzyść całości przyszłego wynagrodzenia wnioskodawcy, skoro rzeczywista korzyść jest konsekwencją pomniejszenia do wynagrodzenia brutto o obowiązkowe obciążenia wynikające z różnych tytułów. (Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2020 r. II KK 16/20).

Podobnie na akceptację nie zasługuje zarzut niedoliczenia do należnego wnioskodawczyni odszkodowania kwot związanych z pozostawianiem bez pracy przez okres po jej zwolnieniu z zakładu karnego. Jak wynika z akt sprawy R. Z. została przywrócona do pracy na mocy orzeczenia Sądu Rejonowego w Tychach sygn akt IV P 646/02 OD DNIA 10 LUTEGO 2005 r., a czas jej tymczasowego aresztowania od dnia 16 marca 2001 r. do 27.06.2001 r. wliczony został do stażu pracy i okresu składkowego. Oczywiście jest również, że wszelkie niekorzystne następstwa związane z brakiem zatrudnienia, czy nieosiąganiem dochodów niezwiązane bezpośrednio i niepozostające w nierozdzielalnym związku przyczynowym z niesłusznym tymczasowym aresztowaniem, a następujące w okresie po zwolnieniu z jednostki penitencjarnej, nie mogą być brane przez uwagę przez sąd orzekający w sprawach o odszkodowanie.

Nie miał także racji skarżący, gdy podnosił, że do kwoty odszkodowania - zasądzonego na rzecz wnioskodawczyni - winny zostać doliczone także sumy wynikające z zaciągniętych przez wnioskodawczynię kredytów i poniesionych kosztów związanych z egzekucjami komorniczymi. W pełni podzielić należy rozważania Sądu Okręgowego i w tym zakresie. Jak wynika bowiem z niekwestionowanych ustaleń, do

zaciągnięcia kredytów przez R. Z. dochodziło już przed tymczasowym aresztowaniem, zaś pierwszy wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego złożony został w dniu 28 marca 2010 r. (prawie 10 lat po zwolnieniu wnioskodawczyni z aresztu), a dotyczył bankowego tytułu egzekucyjnego z dnia 26.10.2010 r. na kwotę 18.130, 80 zł. Pozostałe postępowania egzekucyjne wszczęte były już w czasie późniejszym i żadne z nich nie dotyczyło pożyczki zaciągniętej przed zatrzymaniem wnioskodawczyni, bądź bezpośrednio po jej zwolnieniu. Analizując daty zawarcia poszczególnych umów należało dojść do wniosku, że brak było związku czasowego – a zatem i przyczynowego – pomiędzy koniecznością skorzystania z pomocy finansowej banków, a faktem stosowania wobec wnioskodawczyni niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania. Podobnie jeśli idzie o zaciągnięte przed tymczasowym aresztowaniem zobowiązania, stwierdzić trzeba, iż w związku z koniecznością ich uregulowania, zostały one spłacone przez jej córkę i zięcia za pieniądze pochodzące ze sprzedaży samochodu. Te kwoty nie zostały przez wnioskodawczynię zwrócone córce, zatem przyjąć trzeba, że nie mogą stanowić części składowej szkody, jaką poniosła R. Z..

Wnioskodawczyni nie udowodniła również, aby rozpad jej małżeństwa, a następnie rozwód, który orzeczony został zresztą z winy męża, miał swój związek przyczynowy z tymczasowym jej aresztowaniem. Z zeznań świadków, a to W. O. i W. P. wynika wprost, że pomiędzy małżonkami już dużo wcześniej przed jej zatrzymaniem dochodziło do licznych nieporozumień związanych z prowadzeniem się jej męża, w tym z nadużywaniem alkoholu. Małżonkowie nie zamieszkiwali wspólnie, poza okresem kiedy wnioskodawczyni wyraziła zgodę na zajmowanie przez męża jednego z pokoi w ich domu, a było to związane ze ślubem ich córki. Mąż wnioskodawczyni ani nie przyczyniał się do prowadzenia domu, ani do opieki nad małoletnimi dziećmi i de facto wnioskodawczyni samodzielnie prowadziła gospodarstwo domowe i utrzymywała dzieci.

W związku z oświadczeniem R. Z., iż nie korzystała z pomocy lekarzy psychiatrów, bądź też psychologa w zakładzie karnym i po opuszczeniu jednostki penitencjarnej, słusznie sąd I instancji nie stwierdził konieczności dopuszczania dowodu z opinii biegłych tychże specjalności. Nie doszło w żadnym razie do naruszenia treści art. 193 k.p.k., co podnosił

apelujący. Dowód ten nie był konieczny do ustalenia zakresu krzywd, czy ewentualnej utraty zdrowia na skutek niesłusznego tymczasowego aresztowania wnioskodawczyni. Sąd Okręgowy poczynił słuszne w tej części ustalenia, posiłkując się zasadami doświadczenia życiowego, logiki i wiedzą powszechnie dostępną w tej dziedzinie. Nie zachodziła konieczność skorzystania z wiedzy specjalistów w sytuacji, gdy nie stwierdzono, aby R. Z. podjęła leczenie psychiatryczne, czy korzystała z pomocy psychologa.

Nietrafny jest zarzut zawarty w apelacji polegający na kwestionowaniu prawidłowości zasądzenia na rzecz wnioskodawczyni odsetek od świadczenia od dnia prawomocności wyroku do dnia zapłaty, a nie jak żądała tego w swym wniosku – od dnia uchylecia tymczasowego aresztowania. W żadnym razie nie można podzielić takiej koncepcji rozumienia terminu, w którym po stronie Skarbu Państwa powstało zobowiązanie wobec osoby występującej z roszczeniami przewidzianymi w rozdziale 58 Kodeksu postępowania karnego. Istnieje już w tej mierze szerokie i ugruntowane orzecznictwo (zob. przykładowo postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 1991 r., V KRN 475/90, OSNKW 1991, z. 10-12, poz. 52) , a także poglądy doktryny, których nie podważyła zaprezentowana w apelacji argumentacja. Analizę sygnalizowanego problemu zacząć wypada od treści przepisu art. 359 § 1 k.c., z którego wynika, że odsetki od sumy pieniężnej należą się tylko wtedy, gdy wynika to z czynności prawnej albo z ustawy, z orzeczenia sądu lub z decyzji innego właściwego organu. Przy czym odsetki są wynagrodzeniem za korzystanie z cudzych pieniędzy lub rzeczy zamiennych bądź rekompensatą za opóźnienie w zapłacie sumy pieniężnej, przy czym ich wysokość ustalana jest jako ułamek (procent) należności głównej za określony czas (np. za rok) korzystania z tych dóbr (lub czas opóźnienia). Odsetki mają zatem charakter uboczny wobec należności głównej i mogą pełnić różne funkcje: wynagrodzenia za udostępnienie kapitału, waloryzacyjną, odszkodowawczą, gwarancyjną, dyscyplinującą. Akcesoryjność odsetek świadczy zatem o tym, że musi istnieć jakieś świadczenie główne (pieniężne) dla ich powstania. Sygnalizowany w środku odwoławczym moment powstania takiego świadczenia głównego po stronie Skarbu Państwa przybierającego postać wyroku uniewinniającego osobę, wobec której stosowane było tymczasowe aresztowanie, nie może stanowić o tym, że z tym momentem zaistniało już to wymagane dla możliwości powstania

odsetek „świadczenie główne”. Z chwilą wydania prawomocnego wyroku uniewinniającego oskarżony, wobec którego taki wyrok zapadł, nabiera dopiero uprawnień do dochodzenia żądania o – po pierwsze – stwierdzenie niewątpliwej niesłuszności tymczasowego aresztowania lub zatrzymania, i po drugie – zasądzenie odpowiedniej sumy pieniężnej z tytułu odszkodowania lub zadośćuczynienia za ten okres. Odszkodowanie lub zadośćuczynienie przewidziane w rozdziale 58 Kodeksu postępowania karnego nie przybiera przecież postaci określonej sumy pieniężnej automatycznie z chwilą wydania wyroku uniewinniającego, a ustalenie zasadności roszczeń i określenie konkretnej kwoty z tego tytułu, poprzedzać musi wystąpienie przez wnioskodawcę w odpowiednim terminie z takim roszczeniem. Dopiero z chwilą prawomocnego stwierdzenia przez sąd karny niewątpliwej niesłuszności tymczasowego aresztowania lub zatrzymania i zasądzenia odpowiednich kwot z tytułu zadośćuczynienia lub odszkodowania, rodzi się po stronie Skarbu Państwa zobowiązanie do zapłaty zasądzonych sum pieniężnych i dopiero od tego momentu staje się on wobec zobowiązanego dłużnikiem. Z tym także momentem, kiedy zostało już ustalone i przesądzone konkretne świadczenie pieniężne, znajdzie swoje zastosowanie przepis art. 481 § 1k.c. Jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody (...), a zatem od chwili wydania prawomocnego rozstrzygnięcia opartego na podstawie przepisów zawartych w rozdziale 58 Kodeksu postępowania karnego, należą się wnioskodawcy odsetki od zasądzonego od Skarbu Państwa roszczenia za każdy dzień, gdy zobowiązany opóźni się z wypłatą świadczenia.

Inne rozumienie wyżej sygnalizowanych kwestii jest nieuprawnione i sprzeczne z podstawowymi zasadami wyrażonymi w Kodeksie cywilnym. Z tych zatem powodów nie uwzględniono zarzutu zawartego w apelacji pełnomocnika wnioskodawczyni, a dotyczącego braku zasądzenia odsetek od chwili wystąpienia z wnioskiem o zadośćuczynienie i odszkodowanie z tytułu niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania.

1.8. *Zmiana wyroku sądu pierwszej instancji*

5.2.1.

Przedmiot i zakres zmiany

<p>Podwyższenie kwoty zasądzonego na rzecz wnioskodawczyni zadośćuczynienia do 97.500 zł.</p>	
<p>Zwięźle o powodach zmiany</p>	
<p>Zasadne okazało się zakwestionowanie przez skarżącego określenia przez Sąd I instancji należnego od Skarbu Państwa zadośćuczynienia z tytułu niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania wnioskodawczyni. Z tego też względu Sąd Apelacyjny uznając za w części trafne argumenty podniesione w środku odwoławczym, zmienił zaskarżony wyrok podwyższając zasądzone na jej rzecz zadośćuczynienie do kwoty 97.500 zł.</p> <p>Pojęcie sumy odpowiedniej dotyczącej zadośćuczynienia ma charakter nieokreślony. Niemniej w doktrynie i judykaturze wskazane zostały kryteria, którymi należy kierować się przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia. Zadośćuczynienie ma mieć przede wszystkim charakter kompensacyjny, wobec czego jego wysokość nie może stanowić zapłaty symbolicznej, lecz musi przedstawiać jakąś ekonomiczną wartość. Jednocześnie wartość ta nie może być nadmierna w stosunku do doznanej krzywdy, ale musi być stosownie do art. 445 § 1 k.c. "odpowiednia" w tym znaczeniu, że powinna być - przy uwzględnieniu krzywdy poszkodowanego - utrzymana w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa, nie może prowadzić do nadmiernego bogacenia się. Natomiast kryterium przeciętnej stopy życiowej społeczeństwa ma znaczenie pomocnicze (vide np. postanowienie Sądu Najwyższego z 22 stycznia 2015 r. III KK 252/14; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 7 września 2018 r. II AKa 297/18).</p> <p>Wysokość zadośćuczynienia zależy w szczególności od długości okresu, w ciągu którego wnioskodawca był niesłuszenie pozbawiony wolności. Kolejnymi przesłankami są warunki pobytu w areszcie, możliwość korzystania z opieki medycznej i psychologicznej, możliwość utrzymywania kontaktu z rodziną, kwestia, czy stosowano wobec osoby pozbawionej wolności w sposób bezprawny przemoc, a także wpływ izolacji na życie i zdrowie osoby bezprawnie pozbawionej wolności przy uwzględnieniu jej zawodowej i społecznej roli (porównaj np. wyrok Sądu Najwyższego z 20 października 2011 r. IV KK 137/11, OSNKW 2011/11 poz.</p>	

105; postanowienie Sądu Najwyższego z 20 lutego 2014 r. V KK 379/13.; wyrok Sądu Najwyższego z 12 lutego 2014 r. IV KK 151/13; wyrok Sądu Najwyższego z 10 grudnia 2015 r. II KK 275/15).

Apelacja, jak wskazano wyżej, jest częściowo zasadna, gdy kwestionuje wysokość orzeczonej kwoty zadośćuczynienia.

Argumentacja Sądu I instancji odnośnie przyznania na rzecz R. Z. kwoty 45.000 zł tytułem zadośćuczynienia nie jest w pełni przekonująca. Sąd Okręgowy nie nadał właściwego znaczenia negatywnym przeżyciom i wielkości doznanej psychicznej krzywdy w kontekście sytuacji życiowej i rodzinnej, w jakiej znajdowała się wnioskodawczyni w momencie jej zatrzymania i tymczasowego aresztowania. Niewątpliwie wnioskodawczyni doznała znacznej i niewymiernej krzywdy jako osoba niesłusznie pozbawiona wolności. Nie sposób wszak jednoznacznie wyrazić kwotą, odpowiednią kompensatę dla tego, kto wskutek działań Państwa, stał się obiektem poniżenia, cierpiał w wyniku rozłąki z najbliższymi, doznał uszczerbku w sferze zdrowia, zniweczono jego plany rodzinne i zawodowe.

Nie ulega jednak wątpliwości, że każda krzywda, wyrządzona któremukolwiek z obywateli w majestacie Państwa, przez Państwo musi być powetowana. (Wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 7 września 2018 r. sygn. II AKa 297/18) I nie może to być kwota symboliczna, a za taką należało uznać dotychczasowe zadośćuczynienie. Trzeba sobie wszak uzmysłować stan emocjonalny wnioskodawczyni i jej czwórki dzieci, w tym trojga małoletnich, gdy na ich oczach funkcjonariusze policji dokonują jej zatrzymania, bez konkretnej informacji o powodach takiej decyzji. Stan rozpacz, smutku i bezsilności towarzyszył przede wszystkim wnioskodawczyni, jako matce, kiedy to pomimo upływu wielu miesięcy była nadal przetrzymywana w areszcie śledczym. Bez możliwości normalnego kontaktu z dziećmi, dbania o nie i sprawowania nad nimi opieki. Przypomnieć trzeba, że dzieci były nastolatkami, dwaj chłopcy – jedenastoletni - wchodzili w najtrudniejszy wiek pod względem wychowawczym, co niestety zaprocentowało tym, że się przeciwko mamie „zbuntowali”, jak twierdzą świadkowie. Wspomnieć też trzeba, że dzieci pozostały bez opieki rodziców, albowiem mąż wnioskodawczyni nie zamieszkiwał wówczas w domu i dziećmi zupełnie

się nie interesował. Młodszym rodzeństwem zajmowała się najstarsza dorosła córka R. Z., która była tuż po ślubie i sama wychowywała małe, wymagające opieki, dziecko. Niepokój o los pozostawionych w domu najbliższych, kompletna bezradność wobec zaistniałej sytuacji i niedawno przebyta choroba onkologiczna wnioskodawczynie powodowały, że krzywdy doznane na skutek pozbawienia wolności odczuwane były przez nią w dwójnasób. Wnioskodawczynie nie była wszak jeszcze pewna, czy jej schorzenia onkologiczne to zakończony proces, albowiem w każdej chwili mógł nastąpić nawrót choroby. Z tych zatem powodów jej sytuacja była diametralnie inna, niż innych osadzonych w niniejszej sprawie. Jeśli do tych okoliczności dodać jeszcze warunki, w jakich przebywała w początkowym okresie osadzenia, brak możliwości utrzymywania właściwej higieny, co przy jej schorzeniu było przecież istotne. Brak leków, które dopiero po 2 tygodniach przywozła jej córka i w końcu brak wsparcia ze strony męża, negatywny stosunek rodziny i sąsiadów, z całą pewnością kwotę zadośćuczynienia należało ustalić na zdecydowanie wyższym poziomie, niż uczynił to sąd I instancji.

1.9. <i>Uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji</i>		
1.1.7. <i>Przyczyna, zakres i podstawa prawna uchylecia</i>		
5.3.1.1.1.		# art. 439 k.p.k.
Związłe o powodach uchylecia		
5.3.1.2.1.	Konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości	# art. 437 § 2 k.p.k.
Związłe o powodach uchylecia		
5.3.1.3.1.	Konieczność umorzenia postępowania	# art. 437 § 2 k.p.k.

Zwięźle o powodach uchylenia i umorzenia ze wskazaniem szczególnej podstawy prawnej umorzenia	
5.3.1.4.1.	# art. 454 § 1 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia	
1.1.8. Zapatrywania prawne i wskazania co do dalszego postępowania	
1.10. Inne rozstrzygnięcia zawarte w wyroku	
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności
6. Koszty Procesu	

Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności
3. i 4.	Sąd Apelacyjny przyznał od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawczyni zwrot poniesionych przez nią wydatków z tytułu udziału w postępowaniu odwoławczym pełnomocnika ustanowionego z wyboru. Kosztami postępowania odwoławczego, zgodnie z art. 554 § 4 k.p.k., obciążono Skarb Państwa.

7. PODPIS
SSA Iwona Hyla SSA Mirosław Ziąja SSA Marek Charuza

1.11. Granice zaskarżenia	
----------------------------------	--

Kolejny numer załącznika	1	
Podmiot wnoszący apelację	Pełnomocnik wnioskodawczyni R. Z.	
Rozstrzygnięcie, brak rozstrzygnięcia albo ustalenie, którego dotyczy apelacja	Punkt 2 zaskarżonego wyroku.	
1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia		
# na korzyść # na niekorzyść	# w całości	
# w części	#	co do winy
#	co do kary	
#	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia	
1.3.2. Podniesione zarzuty		
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji		
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany	

	w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przepadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	
1.4. Wnioski		
#	uchylenie	# zmiana